

פִּינְחָס

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 639 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בכל יום ב' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת בניסה: 777.

עלון מס' 525 שנה י"א זכות העלון לע"נ רבי חיים בן עטר זצ"ל - 'אור החיים' [ט"ו תמוז] י"ח תמוז תשפ"א

999 ה'תשפ"א

פִּינְחָס - תוכן ענייני הפרשה

- א. שכרו של פינחס (על הריגת זמרי וכזבי): "בקנאו את קנאתי..." "הנני נותן לו את בריתי שלום".
- ב. מִנְּן בני ישראל בערבות מואב אחרי המגיפה (כו).
- ג. הציווי על חלוקת הארץ לשבטים.
- ד. פקודי משפחות בני לוי.
- ה. בקשת בנות צלפחד לאחוזת בארץ, ודיני הירושה למי שאין לו בנים (כז, א-יא).
- ו. "איש על העדה": סמיכת יהושע למנהיג (כז, יב-נג).
- ז. קרבנות ציבור: תמידין, ומוספי-שבת, ראשחדש, והמועדים [פסח, שבועות, ר"ה, יום כפור, סוכות ושמיני עצרת] (כח, ט).

"כָּל רִדְפֶיָהּ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְצָרִים" (איכה א, ג) ענייני חורבן הבית והקשר לפר' פנחס

וּכְתַב הַשֵּׁלִי: פרשת פנחס שנקראת קודם ג' השבועות, היא המקום היחידי שבו מופיע פירוט קרבנות כל חג וחג. וכן כתב ה"שפת אמת": קריאת פרשת תמידין ומוספין (פ' פנחס) בבין המצרים, כדי לעורר ליבות בני ישראל להשתוקק על עבודת בית המקדש, והקריאה בשבת קודש יהיה חשוב לפניו כאלו הקרבנו.

★ שלושת השבועות שבין י"ז בתמוז לתשעה באב נקראים 'בין המצרים', שכן הנביא ירמיהו אומר "כל רודפיה השיגוה בין המצרים". בעקבות הצרות שאירעו בימים אלו, תקנו רבותינו דינים שונים לעורר את לבבנו במאורעות שהתרחשו בימים אלו, כדי שנשתתף בצער השכינה על חורבן הבית ועל הצרות והגלויות שאירעו לעמנו.

בימי בין המצרים אירעו לאבותינו במדבר שני אסונות: חטא העגל ב"ז בתמוז ומעשה המרגלים בט' באב. ימים אלו נקבעו בחז"ל כימי צום והתעוררות לדורות.

★ ג' השבועות שבין י"ז בתמוז לט' באב נחשבים כרצף אחד. החורבן החל בשלבים: ב"ז בתמוז הובקעו חומות ירושלים ונכנסו האויבים, עד שבט' באב הוצת בית המקדש, לכן כל ימי בין המצרים נחשבים כימי חורבן.

★ והנה בני ישראל החלו לצום בד' התעניות הללו מיד אחר חורבן בית ראשון, ובתחילת בית שני שלחו היהודים בבבל שאלה לנביאי ארץ ישראל, "הֲאֵבְכָה בְּחֻדְשׁ הַחֲמִשִּׁי, הַיָּזָר כְּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי זֶה כְּמָה שָׁנַיִם" (זכריה ז, ג) - האם עלינו להמשיך לצום בד' צומות? על כך ענה הקב"ה (זכריה ת, יט): "צום הַרְבִּיעִי (י"ז בתמוז) וְצום הַחֲמִישִׁי (ט' באב) וְצום הַשְּׁבִיעִי (צום גדליה) וְצום הַעֲשִׂירִי (י' בטבת) יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשִׁשּׁוֹן וְלְשִׁמְחָה וְלִמְעֻדִים טוֹבִים" (שם ח' ט).

ועל כן הצומות התבטלו בתקופת בית שני, אך עם חורבנו - חזרו הצומות, וכבר 1953 שנה אנו צמים ואבלים על חורבן הבית, ומצפים שיהפכו הצומות "לששון ולשמחה ולמועדים טובים".

מאת אסף

בפרשתנו אנו לומדים מהי כוחה של מסירות נפש, וכך פותחת הפרשה (כה, י-ב): "פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְחֵן הַשִּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאַתִּי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאַתִּי. לָכֵן אָמַר ה' הֲנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלָם".

פנחס בן אלעזר בהיותו נער, צעיר לימים, יושב באוהלה של תורה ועוסק בה יומם ולילה, קם מתוך העדה וחירף נפשו למות על קדושת שמו יתברך בהורגו את זמרי בן סלוא - נשיא לשבט שמעון וכזבי בת צור. זמרי היה גיבור חיל ואילו פנחס היה עוד נער צעיר, ובכל זאת עשה פנחס מעשה נועז ומסר נפשו על קדושת ה' יתברך, לכן זכה ליטול שכרו כבר בעולם הזה, בדין הוא שייטול את שכרו (מדרש במדבר רבה כא, א).

הצר ניקולאי היה עריץ ואכזר, כשאנשים היו רק שומעים את שמו היו מזדעזעים, "רַעְדָה אֶחְזָתֶם" (תהלים מח, ז), כיוון שהיה שוחט וטובח באנשים ללא רחם.

לניקולאי היה צבא חזק ומיומן ביותר, והדייקנות שם היתה מופלאה, כשמסדר הבוקר צריך להיות בשעה שש, פירוש הדבר שבשעה שש בבוקר כולם צריכים לעמוד מוכנים ואסור לאחר אפילו בדקה.

פעם אחת, עבר ניקולאי בין החטיבות מיד בשעה שש בבוקר כדי לראות אם כולם התייצבו בזמן, ובאחת המפקדות נדהם לראות שהמפקד בעצמו לא נמצא עדיין שם, כעס ניקולאי וקרא בקול גדול לעבר החיילים: "מי רוצה להיות הקצין?" קם חייל צעיר ונועז ואמר שהוא רוצה להיות הקצין. הזמינו ניקולאי ונתן לו את תואר הקצינות, על אף שלא היה לו כלל ועיקר תארים ודרגות, והיו מפקדים שעל פניו היו ראויים הרבה יותר ממנו לקבל את התואר הנכסף אך הם פחדו...

לאחר כמה דקות הגיע הקצין הקודם עם הדרגות והתארים, והצר ניקולאי הדיחו מתפקידו לאלתר.

אותו חייל צעיר זכה לקבל את הקצינות מפני שהוא היה נועז וקם מתוך העדה, ולא איחר לקחת על עצמו את האחריות, ולכן בדין הוא שיטול את שכרו - להיות המפקד. כך גם, להבדיל אומר ה'חפץ חיים', בעם ישראל היו אנשים צדיקים וחשובים שעליהם היה מוטל התפקיד לקום בעוז ולהרוג את זמרי בן סלוא, אך הם איחרו ולא עשו זאת, ואילו פנחס הצעיר קם מתוך העדה ועשה מעשה נועז, ולכן בדין הוא שיטול את שכרו, ויזכה להיות "הקצין" המובחר של ה' יתברך, ויעמוד לפניו לשרתו ולברך בשמו, וְהִיָּתָה לוֹ וְלִזְרָעוֹ אֶחָרָיו בְּרִית כְּהַנֵּת עוֹלָם" (כה, יג).

מכאן, אנו למדים עד כמה צריכים אנו להיות זריזים ומוסרי נפש. נכון שלכולם יש טרדות שונות ובטח בתקופה הזו, יחד עם זאת מוטלת עלינו החובה לדבוק בשיעור תורה ובקיום במצוות וכן להגיע לתפילות ובזמן, וגם שקשה ללכת לשיעור תורה בגלל סיבות מוצדקות יותר או פחות, ואנחנו מתעלים והולכים לשיעור ועוזבים הכל והולכים לתפילה בציבור - זו מסירות נפש.

מכאן, נשאף מתוך הדברים לקדש שם שמים מתוך מסירות נפש להגדיל את שמו יתברך, וחלילה מלחלל את שמו יתברך ע"י מעשה לא ראוי.

החל מ-י"ז תמוז מתחילים את תקופת שלושת השבועות - ימי בין המצרים רבותינו בגמרא תענית (דף ל:) מבטיחים ש"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". ויהי רצון שהימים הללו יהפכו מאבל ויגון, לשמחה וששון.

"בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי" - מהי קנאה רצויה

נאמר בפרשה, לאחר שחטאו ישראל ולקחו להם נשים מבנות מואב, "והנה איש מבני ישראל, ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל ישראל" - הוא זמרי בן סלוא שבא לחטוא עם כזבי בת צור, בת מלך מואב, וירא פנחס וכו', וידקור את שניהם, את איש ישראל ואת האשה וכו', וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר, פִּינַחֵס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא כְלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי, לְכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתַּן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" - שזכה לכהונת עולם.

מבואר, שהואיל ופנחס קינא לכבוד ה' יתברך, ששם נפשו בכפו והלך והרג את זמרי ובכח מעשה זה ניחם ה' על הרעה אשר חשב לעשות לעמו לכלותם, זיכהו ה' במתנה גדולה, שיהיו הוא וזרעו אחריו כהנים גם כן כשאר בני אהרן הכהן. ומבואר בפסוק, כי המתנה שנתן לו ה' יתברך לפנחס, היתה כהונת עולם, ועל זה אמר ה' יתברך "הַנְּנִי נִתַּן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" (כה, יב), כי השלום הוא סמל מעשיהם של הכהנים. רבותינו לימדו אותנו, שכל שכר שנותן ה' יתברך לאדם, בא במידה כנגד מידה על מעשיו של אותו אדם, כי אדם הנוהג בגבורה, מן הראוי שתנתן לו מתנה המסמלת גבורה, ואם כן קשה הדבר, כי מעשהו של פנחס לא היה מעשה של שלום, אדרבא, מעשהו היה פעולה מלחמתית, לקום ולהרוג נשיא שבט ישראל ועמו כזבי בת צור, ואם כן מה זאת עשה ה' שנתן לו שכר המסמל את השלום. אולם כאשר אנו מדייקים בפסוקים, אנו רואים, כי פנחס עשה את מעשה הריגת זמרי מתוך כוונה טהורה לשם ה', ללא כל עירוב של מחשבה אחרת, ללא כוונת נקמה באדם שעושה מעשה שהוא נגד השקפת עולמו של פנחס, אלא אך ורק מפני שאותו מעשה הוא נגד רצון ה' יתברך, ויש בו חילול ה' שאין כמוהו, והחטאת הרבים, ועל כן אזר אומץ, קם מתוך רוח קנאה ששרתה עליו, והמית את זמרי ואת כזבי. ועל זה העיד ה' יתברך בעצמו, באמרו "בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי", כי אך ורק קנאה לכבוד ה' יתברך הביאה את פנחס למעשה שעשה, ועל כן היה מעשהו רצוי ביותר לפני ה' יתברך. והואיל ועל ידי מעשה פנחס, סרה חמתו של ה' יתברך מעל בני ישראל, נמצא כי פנחס השכין שלום בן בני ישראל לאביהם שבשמים, ואין גדולה ממעלת השלום שבין ישראל לאביהם שבשמים, ועל כן נתן לו ה' יתברך שכרו מושלם, מידה כנגד מידה, את מתנת השלום, שהיא הכהונה שנותנת שלום גם כן בין ישראל לאביהם שבשמים, על ידי הקרבת הקרבנות. קנאי אמיתי לכבוד ה' יתברך, הוא זה המקנא אך ורק לכבוד ה' יתברך, ואין לו כל נגיעה עצמית שמביאה אותו למעשה זה. (ואותם אלו השוללים את הקנאות מכל וכל, ומדברים בשם אהבת ישראל, הצדק אינו בידם, לפי שיש מקום לקנאות כאשר היא מונעת ממחשבה לשם שמים, וכן אלו שבכל דרכיהם נוקטים בשיטות קנאיות, גם כן אין הצדק איתם כמבואר).

מעשה שהיה בישיבה אחת, שהרב שהיה מוסר את השיעור הוצרך לצאת למספר דקות מחדר השיעורים. משראה זאת אחד הבחורים שומעי השיעור, חמד לו לצון, קם ולבש את מעילו של הרב. מיד קם אחד מחשובי הבחורים ודרש מהבחור להוריד את המעיל. משסירב הלה, בא וסטר לו על לחיו, על שהעיז נפשו לפגוע בכבוד רבו. מיד החזיר לו הבחור שלבש את המעיל סטירה תחת הסטירה אשר נתן לו. הלה לא נשאר חייב, וסטר לו שוב על לחיו. עצר אותו הבחור שלבש את המעיל ואמר לו, הסטירה הראשונה שנתת לי, מקבל אני באהבה, לפי שבצדק סטרת לי, כי רתחת על הפגיעה בכבוד רבך, אבל הסטירה השנייה, הלא לא נתת לי אותה אלא מפני שחסת על כבודך, כי אני החזרת לך סטירה, ולזאת איני מוכן.

יש לנו ללמוד ממעשה זה, כי כשבא אדם להעיר לחבירו על מעשיו, עליו לכלכל דבריו במשפט, שלא יצא שכרו בהפסדו מחמת דבריו. וכגון אלו שמיד כאשר רואים אדם מדבר בבית הכנסת, הם מזדעקים בקולי קולות ואומרים "לא

לדבר", ומביישים את זה שחטא רק באקראי ודיבר בבית הכנסת. (הגם שעוון שיחה בבית הכנסת בפרט בשעת התפילה הוא חמור, וראוי למחות עליו בכל תוקף, מכל מקום ראשית כל יש להעיר על כך בדרכי נועם). ובודאי אילו היתה כוונתם לשם שמים, לא היו נוהגים כך, אלא היו מתבוננים תחילה, ורואים כיצד לשמור על כבוד בית הכנסת בדרך נכונה יותר. וסוף דבר, שלא רק שביישו את חבריהם לחינם, אלא גם אין דבריהם נשמעים כלל.

וכמאמר ה' יתברך בספר מלכים (א' פרק יח), שאין הקב"ה חפץ בנבואת מי שהוא מלמד קטגוריה על עם ישראל.

קנאות היא מידה טובה, אך אינה נוהגת אלא לעתים רחוקות, וכמעט אין אדם שראוי לנהוג במידה זו, בזהירות רבה, שלא תתערב שום מחשבה עצמית במעשה הקנאות, כי ברגע שאין הקנאות כולה לשם ה' ולכבודו ולרצונו, אזי מיד הקדוש ברוך הוא אינו חפץ במעשה זה, ואפילו לאליהו הנביא אמר ה' יתברך, לך ותמשח את אלישע הנביא במקומך, כי אין אני חפץ בקנאות שלך. ואף שאתה מבני בניו של פנחס (ויש אומרים שפנחס הוא אליהו בעצמו), מכל מקום עליך להיזהר במידת הקנאות, שעל ידה יתרבה כבוד ה' יתברך בעולם, ויעשה רצונו בעולם. בקנאו את "קנאת", ולא בקנאו לשם דבר אחר.

[מִרְן הַרְאֵשׁ"ל הֵרֵב עוֹבְדֵיהָ יוֹסֵף זצ"ל]

"וְהִיתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית פְּהֵנַת עוֹלָם"

(כה, יג) - קידוש ה' - סיפור

רבי שלמה קלוגר זצ"ל, היה גאון אדיר, חיבר מאות חיבורים בכל חלקי התורה הקדושה. בזמנו, באירופה היה הרס רוחני גדול, המשכילים נשאו ראש. היו מהם ליצינים, שהיו בקיאים בתורה שבעל פה, ויחד עם זאת נלחמים בדת. רבים מהם היו מתבוללים, נשואים לנשים גויות.

היה משכיל אחד שנשא גויה, ולימים נולדה לו ממנה בת. כמובן, הבת הזאת נחשבת גויה גמורה, שהרי היא מיוחסת אחרי האמא. אבל החצוף הזה, לא די שנשא גויה, אלא בא ביום השבת לבית הכנסת, ותכנן לעלות לתורה ולקרוא לביתו שם "ויקרא שמה בישמעאל"... ואחר התפילה לערוך "קידושא רבה" לרגל הולדת הבת.

בין המתפללים בבית הכנסת היה תלמיד חכם אחד, שוחט הקהילה שלא היה יכול לסבול את חילול ה' הנורא הזה. הרי מי שחי גם גויה - דינו כמי שהמיר את דתו. אסור לו לבוא בקהל ואינו יכול להצטרף למניין, עד שיפרוש ממנה או עד שיגייר אותה. המשכיל הזה חי עם גויה, נולדה לו ממנה בת, וכעת הוא עוד מעז לבוא לבית הכנסת לעשות קידוש?!! קם ומחה נגדו ועשה רעש גדול. כמה אנשים הצטרפו אליו, ובסופו של דבר הצליחו לגרשו מבית הכנסת.

האיש המשכיל הזה הרעיש עולמות על מה שעשו לו, ובצר לו פנה בתלונה לרבי שלמה קלוגר זצ"ל. אתם מבינים? הרשע הזה ביקש מהרב מחסה, שיבוא לטובתו. ומה היתה טענתו? שהללו שגירשוהו מבית הכנסת גורמים במעשיהם מחלוקת... שמע רבי שלמה קלוגר ושלח איגרת לאותו שוחט שביזה וגרש את המשכיל הזה (האיגרת הזו הודפסה בספרו), וכך כתב לו: "דע לך, שאם אני הייתי במחזה הזה שאתה נוכחת, הייתי מנשק את העפר שתחת כפות רגליך, ומי ייתן ויהיה חלקי עמך לעולם הבא, כיון שזכית לעשות כמעשה פנחס. היית כפנחס בן אלעזר שבא למחות למען ישמעו וייראו. כי אם יראו כולם שאחד כזה נושא גויה, ועוד בא לבית הכנסת לעשות קידוש, ואין פוצה פה ומצפצף, ילמדו גם הם לעשות כך".

עוד כתב לו הרב באיגרת: "על מעשה זה מובטח לך שכר נצחי. ומניין אני יודע זאת? מפנחס בן אלעזר, שאמר לו הקב"ה: "וְהִיתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית פְּהֵנַת עוֹלָם", נתן לו הקב"ה שלום לעולם". [רבי בן ציון מוצפי שליט"א - 'דורש ציון']

"פִּינַחֵס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרָן הַפֶּהֶן" (כה, ז)

פנחס, בנו של אלעזר, ונכדו של אהרן הכהן רואה כי מגיפה קשה ומדבקת פגעה בעם ישראל, בעקבות חטאיהם עם בנות מואב, והוא מחליט לעשות מעשה. הוא רץ אל זמרי בן סלוא, נשיא שבט שמעון והורג אותו לעיני כל העם על חטאו עם כזבי בת צור.

באותו רגע - המגיפה נעצרה, ופסק חרון אף ה' מישראל. נשאלת השאלה: מדוע פעולה אחת של פנחס, בה הרג את זמרי נשיא שבט שמעון, עצרה מגיפה שלימה שבאה מעבירות של עשרות אלפים? הרי פנחס לא החזיר בתשובה את העם ולא דיבר איתם, אלא רק את זמרי, ומדוע נרגעה רוחו של ה' בגלל כך? ... התשובה מדהימה ועוצמתית.

הגמרא (יומא פו) אומרת כי ישנם חטאים שעשה האדם המתכפרים על ידי תשובה, ישנם המתכפרים ע"י יום הכיפורים, ישנם ע"י יסורים, ישנם ע"י מיתה, אך ישנו עוון אחד, קשה וגדול שאין לו כפרה רק על ידי מירוק של כל העונשים יחדיו, והוא - חילול ה'! שאדם עושה מעשים לא טובים שגורמים לאחרים לזלזל בתורה ובמצוות, הרי הוא מחלל את שם ה', ובכך הוא עושה את ההיפך של יצירתו, שהרי כל הנבראים נבראו כדי לקדש את שמו יתברך - 'לכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו' (ישעיהו מג, ז).

כה חמור חילול ה', שאומרים חז"ל (קידושין מ) כי "אין מקיפין בחילול השם, אחד שוגג ואחד מזיד" - על חילול ה' יש עונש מייד, בין אם עשה זאת האדם במזיד או בשוגג.

כשחטאו ישראל עם בנות מדן, הרי שנגרם חילול ה' גדול, שעונשו מייד ונורא. ולכן גדל חרון אף ה' כשזמרי, שאינו איש פשוט, אלא נשיא שבט שכולם מסתכלים עליו, לומדים ממנו ואומרים: 'אם הוא חוטא, גם לנו מותר'. לכן, דוקא כשהרגו פנחס, הראה הוא לעם שמעשה זמרי מעשה רע שיש עליו מיתה, ובכך קידש את שם ה', וממילא התבטל חילול שם ה' שנוצר בלבבות העם ונעצרה המגיפה.

ללמדנו, כמה חמור חילול ה', וכמה גדולה מעלתו של המקדש שם ה'.

הימים היו ימי 'בין המצרים'. שמש לוהטת קפחה על ראשי הבריות. אך הצדיק רבי נחום מצ'רנוביל לא שת ליבו לחום הכבד. מבוקר ועד ערב כיתת רגליו, מקבץ פרוטה לפרוטה ורובל לרובל, למען המטרה הנעלה - מצוות פדיון שבויים. בעבור מי מסר הצדיק את נפשו וכיתת את רגליו? - למען יהודי מאחת העיירות הסמוכות, איש למוד סבל וידוע מכאוב. האיש נתפס לטיפה המרה ונעשה שיכור כרוני. את כספו שלו וכן כספים שלוה מאחרים הוציא על קנייה בלתי פוסקת של יין שכר, ובו הטביע את צרותיו. כשרבו בעלי החוב והנושים לא חדלו מלהציק, עשה היהודי מעשה נמהר - לווה מן הפריץ סכום כסף גדול בריבית גבוה מאוד.

כאשר הגיע מועד פירעון ההלוואה לפריץ וליהודי לא הייתה פרוטה לפורטה, תפסוהו צמד בריונים, אסרוהו באזיקים והשליכוהו לבור שבקצה אחוזת הפריץ. כשנודע על כך לצדיק רבי נחום, שמסר עצמו למען הזולת וחלק ניכר מחייו הקדיש למצוות פדיון שבויים, נחלץ מיד לעזרת היהודי המסכן ויצא לגייס את הכסף.

שעות רבות משוטט רבי נחום מבית לבית ועדיין הסכום שבידו אינו מתקרב אפילו למחצית הכסף הדרוש. בתוך כך הגיע לביתו המפואר של יהודי עשיר. יהודי זה כשם שהונו רב כך עזות פניו רבה היתה. העניים וגבאי הצדקה העדיפו לפסוח על ביתו. מוטב שלא לבוא בשעריו - היו אומרים, שכן מנת החרפה והלעג שטיח אותו קמצן אינה שווה את הפרוטות העלובות שיוציא לבסוף מידו הקמוצה.

אולם רבי נחום, בראותו כי עדיין חסר לו רובו של הכסף, החליט בכל זאת להתדפק על דלת ביתו של עשיר קמצן זה. שטח רבי נחום לפני העשיר את צרת היהודי האומלל, המושלך זה כמה ימים בבור הכלא, וביקש שיתרום תרומה נדיבה למצווה הנעלה. הקשיב העשיר לדברי הצדיק, שיצאו מן הלב, ועם זאת התקשו להבקיע את חומות האטימות שעטפו את ליבו כשריון.

ככלות הצדיק לדבר פנה אליו העשיר בדברי תוכחה: "במחילת כבודו, לו בא אליי בדבר מתן נדבה ליהודי הגון ובר-אוריין שנקלע לקשיים, ניחא. לו ביקש תרומה לבת טובים שהגיעה לפרקה ואין לה במה להינשא, החרשת. אך לעזור לעלוב נפש זה, שהוא קל שבקלים, שיכור עד אבדן הכרה, אשר במו ידיו הביא על עצמו את צרתו?! יישאר השיכור במקום שהוא נמצא בו עד שילמד לקח. אם אמנם כך יקרה, ירווח לו ולנו כאחד. ולכן, למענו ולטובתו, גם פרוטה שחוקה אחת לא אתן".

למשמע הדברים התמלא לבו של רבי נחום צער עמוק. זמן ממושך התעטף בשתיקה, בורר את המילים שימצאו מסילות לליבו האטום של העשיר.

"הסכת ושמע את שלמדתי זה לא כבר בגמרא", פתח רבי נחום ואמר. "ימים אלו הם, כידוע לך, ימי 'בין המצרים', שבהם אנו מבכים את בית-תפארתנו שחרב ועלה באש". החל רבי נחום לספר את המעשה המובא במסכת גיטין על קמצא ובר-קמצא. בשפה עשירה וציורית תיאר את הסעודה שערך אותו עשיר, שביקש להזמין אליה את אוהבו קמצא, ובטעות הזמין השליח את שונאו, בר-קמצא. האיש בא בטעות לסעודה וגורש ממנה בחרפה לעיני כולם. מתיאור הסעודה עצמה עבר הצדיק להמשך השתלשלות המאורע, בהציגו אותו כמשל ובשלבו בתוכו את הנמשל: "אמר בר-קמצא: 'מכיוון שתלמידי-חכמים, שישבו בסעודה, שתקו, סימן שדעתם נוחה מן המעשה; אלך ואוכל קורצא בי מלכא - אשפוך את מר-ליבי לפני מלכו של עולם, הוא הקב"ה".

'אמר לקיסר, לקב"ה': מרדו בך יהודאי". 'אמר לו הקב"ה: 'ומי יוכיח דבר זה? אמר לו: 'מכיוון שהעני נקרא קרבן (בזוהר הקדוש), שלח להם קרבן (כלומר, עני), וראה אם יקרבוהו, אם יקבלוהו בסבר פנים יפות, אם לאו". והנה רואות עינינו כי כשמגיע העני לבית העשיר, מיד מטיל האחרון מום בראשון.

יש אומרים כי המום הוא בניב שפתיים - העשיר משחית פיו ולשונו וטוען כי העני הוא 'עלוב נפש וקל שבקלים'. ויש אומרים כי המום הוא בדוקין שבעין - שיכור שנתן עינו בטיפה המרה"...

עצר רבי נחום לרגע ומיד המשיך: "מניסיונו המר כבר למדנו, כי התנהגות כזו הביאה חורבן על עמנו וכילתה את בית-מקדשנו".

הביט רבי נחום לתוך עיני העשיר והוסיף: "ואתה איש עשיר ודשן - בידך היכולת לבחור בין השניים. יכול אתה להיות שותף למצווה גדולה וחשובה זו של פדיון שבויים.

לעומת זה, בידך לקלקל חס ושלום ולדבוק בקשיות ליבך, ואז להעמיד בסכנת חורבן וכיליון את כל 'מקדשך', מקדש הכסף והזהב שטיפחת כל ימך. בחר בין האפשרויות"...

למשמע דברים נוקבים אלה הפשיר ליבו של העשיר ונפתחה גם ידו הקמוצה. הוציא מלוא חופניים מטבעות ומסרם לידי הצדיק. בצאתו מבית העשיר מנה רבי נחום מצ'רנוביל את המטבעות שבידו והנה הסכום תואם להפליא את שדרש הפריץ. בלי לאבד רגע רץ לאחוזת הפריץ, פרע את החוב והוציא את היהודי המסכן מאפלה לאורה.

כלומר הבעיה שלך כי אינכם עומדים באותו צד בכלל, נכון שבצד שלך זה ימין, אבל מעבר השני של המתנס זה שמאל... עליך להבין כי אינך עומד טוב, אם היית עומד עמו, היית גם רואה כי הימין שלך הוא השמאל, נכון.

אדם הולך בהשקפות שלו וממילא מחשבותיו בצד ההפוך, הרב יודע זאת, ומורה לו הוראה הפוכה ועליו לקבלה, להפוך את עצמו שהשמאל שלו יהיה במקום הנכון. בקיצור, ראשית כל, תעמוד נכון"...

וזה נושא שני שלימד אותנו אליהו - פנחס.

כיצד נופלים. ואיך קורים אסונות לבני אדם? - כאשר הם מתחילים לפסוע לפי השכל הפרטי, ולא מקיימים את דברי התורה (דברים יז, יא): "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" - ועשית ככל אשר יורוך אפילו יאמר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין.

"אמונת חכמים" - דורשים בפרט מבן תורה שיהיה מסור לגמרי לתורה, מסור למחנכים, מסור למה שאומרים לו. בן תורה צריך להיות מסור למי שמחנכו ומנהיגו, ואת השכל שלו הוא צריך לבטל, "בטל רצונך מפני רצונו".

בדורות הקודמים ראינו מי הצליח, אלו שעזבו את שכלם הפרטי, כפי שחז"ל אומרים (תהלים לו, ז): "אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'". - אלו בני אדם שערומים מדעת ומשימים את עצמם כבהמה לפני הקב"ה" - אני לא מבין כלום, אם התורה אומרת, "נעשה ונשמע" זה הסוד שמלאכי השרת משרתים בו. "מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשים בו" היינו ללא חכמות וחשבונות. (כי לא הוא עושה את החשבונות, אלא הנגיעות שלו, התאוות שלו...) ובעשיית החשבונות יראה בסוף כי הוא אבוד, אך יהיה כבר מאוחר.

כל אחד יתחזק ויעשה את כל המאמצים, ונזכור הקב"ה מתחשב בקשיים "טוב אחד בצער ממאה שלא בצער". "אנו עמלים ומקבלים שכר", כלומר אנו מקבלים שכר גם בשביל העמל עצמו ולא רק בעקבות התוצאה. [ע"פי 'להגיד']

"פִּינַחַס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הִפְהִין הַשִּׁיב אֶת קַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי... לְכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם"

(כה, י-יב) - והקשר לאמונת חכמים ללא פשרות

מה לימד אותנו פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אנו יודעים כי "פנחס זה אליהו". אליהו הנביא היה בתקופה קשה, בימים העכורים כאשר איזבל הרגה את נביאי ה' - וְאֶנְתָּר אֲנִי לְבַדִּי (מלכים א' יט, י). תקופה קשה ואיומה עד כדי - שאליהו הנביא היה צריך להתחבא כדי שלא יהרגו אותו. [אחאב קרא לו לאליהו הנביא - עוכר ישראל].

בסופו של דבר, הרעב הציק לאחאב והוא נכנע מעט, והסכים לדבר עם אליהו. ואז, לבקשת אליהו נאספו כל עם ישראל להר הכרמל. קרא אליהו ואמר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים - אם ה' הוא האלוקים לכו אחרי, ואם הבעל לכו לבעל", כלומר? אל תרמו את עצמכם לחיות בחצי חצי... אם רצונכם לעבוד את הבעל תלכו, ואם רצונכם להיות עבדים לה' תפרדו לגמרי מן האלילים. לקפוץ גם כאן וגם כאן, זו דרך בלתי אפשרית.

האדם מטבעו מחפש פשרות. רצונו להיות גם יהודי וגם יהודי שלא שומר תורה ומצוות, ללכת לבית הכנסת וגם לדוגמא לצפות בטלוויזיה ובעיקר בדברי חולין. האסון הכי גדול, כאשר מתחיל לחפש פשרות. ואתם כבני תורה, יודעים היטב מה התוצאות. אם מתחילים בפשרה קטנה מהר מאד מגיעים לפשרה גדולה...

בנובהרדוק היה שיכור שדברו על לבו להפסיק משתיה מרובה אך לא יכול היה להפסיק. החליטו לבקש ממנו "רק תבטיח לנו כי לא תשתה לבד, אלא עם עוד אחד". (הם ביקשו באופן כזה, כיון שחברותא לשתיה לא מזדמן כל פעם, כך ימעט בשתיית היין). הסכים והבטיח.

נו, הוא ישב וחכה ולא ראה לפניו - חברותא לשתיה. התחיל לעשות פשרות ולהתקרב ליין "להוריד את הבקבוק מותר, רק לשתות אסור" חשב לעצמו. ואכן, הוריד את הבקבוק מהארון הניחו לידו. "להכין שתי כוסות מותר בכדי שכאשר החברותא יבוא יהיה הכל מוכן", כך עשה. ישב קרוב ליין ולכוסות ותאוותו בערה בו. "לשפוך לתוך הכוסות גם מותר, על זה הרי לא הבטחתי". התקרב עוד אל היין. פתאום נפל זבוב לתוך אחת הכוסות, "לחיים! לחיים! יש עוד אחד"... לא אמרו עוד "בן אדם", הבטחתי על "עוד אחד" - ויש כאן. והחל שותה במהירות "הרי אמרו שמותר בשניים"...

עד כדי כך האדם יכול עם שכל עקום לחפש עצות, להשיג דרכים והוא נופל ונחבל. וכשתדבר איתו הוא בטוח כי הוא בסדר. "האם אתה יכול להגיד לי מה לא בסדר"? לא מבין.

וכי זמרי בא סתם?! לא! היתה לו שיטה שלמה של פשרות, אי אפשר להיות קיצוני. ואת ה'אי אפשר' הזה בא פנחס וסתר "בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי... לְכֵן אָמַר הַנְּנִי נִתֵּן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם", ונאמר "שִׁפְתַי כֶּהֱן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׂוּ מִפִּיהוּ" (מלאכי ב, ז). ממי אפשר לדרוש חינוך? מזה שהוא כהן משרת לפני ה' מלאך "כי מלאך ה' צבאות הוא" כי מלאך אין לו פשרות. שמאל שהוא ימין...

אחד בא ושאלני: "כיצד אני יכול לשמוע לרב גם כאשר אומר על שמאל שהוא ימין? למשל, כאשר אני יודע ששם צד מזרח והוא יגיד לי ששם זה מערב, וכי אפשר לקבל מימרא כזו, וכן על ימין שהוא שמאל?! אמרתי לו: "אני רואה שאינך מבין את הפשט, לא כתוב אפילו שיאמר לך על מזרח שהוא מערב, אלא על ימין שהוא שמאל. תחשוב, כאשר אתה עומד מול אדם, השמאל שלך הוא הימין שלו..."

**בברכת התורה
רוך ברינה**

"לְאָדָם מַעְרְכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורגי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טוביה שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יוחי: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוחה בת שמשון מרים בת עזיזה: כתון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טוביה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה: שמחה בת סרח - י"ד תמו

להצלחה: (לאון) בן מלכה: אליעזר יעקב בני פאוולה
זיווג הגון: זחבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר: נעמה בת אסתר: יצחק בן חיה חרלי בת זחבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:

הרב מאיר נסים בן כמסנה שלי"ט
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת חת: מרים קרן בת רבקה
אלה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה
רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102